

DEBATT

TOMMY HANSSON:

Vpk anpassar sig

Vänsterpartiet kommunisterna (vpk) har hittills knappast visat någon vilja att avlägsna sig från sitt ideologiska arv. Men ett tecken på att det inom partiet finns strömningar för en något annorlunda och "mjukare" framtoning är det diskussionsunderlag för ett nytt vpk-program, som offentliggjordes för en tid sedan. Det nya programmet planeras träda i kraft 1987.

I diskussionsunderlaget heter det: "Marxismen gör inte anspråk på något sanningsmonopol. Viktiga existentiella sanningar kan sökas också på andra vägar." Vidare beskrivs marxismen som "ett flöde av tankelinjer, inte något ideologiskt stenblock." (Citerat ur en artikel i SvD 25/9 -86). Att underlaget måste anses vara av en seriös natur borgar ett par av utformarna – ansedda teoretiker som Göran Therborn och Jörn Svensson – för.

Vpk:s ännu gällande program antogs vid den 23:e partikongressen den 26–29 oktober 1972. Det vittnar om en rigid marxistisk-leninistisk inställning, vilket några citat visar:

"Vägen till socialismen är klasskampens väg. Kapitalismen kan inte önskas bort, den måste störtas." (s 6)

"Partiets huvuduppgift är att ständigt förena rörelsen bland det arbetande folket med socialismen. Dess grundval är den vetenskapliga socialismen, Marx' och Lenins revolutionära teori." (s 7)

"Sverige är en liten men hungrig imperialistisk stat . . . Svensk och utländsk storfinans går samman för att gemensamt plundra folken i Västeuropa, Asien, Afrika och Amerika. Värden som svenska arbetare skapat används för att utsuga andra folk." (s 11)

"På arbetsplatser, i bostadsområden, bland folkrörelsernas medlemmar, hos ungdomen växer tilltron till den egna styrkan och insikten om den organiserade stridens nödvändighet. Strejker och andra kampformer avslöjar klassarbetspolitikens bankrutt." (s 23)

Detta renläriga vpk-program är förvisso färgat av det slutande 60- och begynnande 70-talets revolutionsromantiska idéströmningar. Dessutom har det fått en extra sälta genom påverkan av den Moskva-trogna falang, som 1977 bröt sig ur partiet och bildade Arbetarpartiet kommunisterna (apk). Främst får dock gällande program ses som ett naturligt uttryck för ett kommunistiskt parti, vilket räknar sin födelse från splittringen av den svenska arbetarrörelsen revolutionsåret 1917 – socialdemokrater och kommunister gick då åt varsitt håll.

Det må finnas bedömare som sluter sig till, att vpk nu är i färd med att avlägsna sig från kommunism och marxism, detta som en följd av det "gröna" tillflöde av diverse idealister som är mer intresserade av att avskaffa kärnkraften än kapitalismen. Den tanken kan emellertid inte avfärdas, att partiets mjukare konturer endast är en opportunistisk anpassning till tidsandan – på samma sätt som renlärigheten förstärktes under intryck av revolutionär idealism då -72 års program antogs.

Mycket har hänt i världen under halvannat decennium. Den totalitära socialismens misslyckanden i Tredje världens länder – sådana som Vietnam, Laos, Kambodja, Etiopien, Mozambique och Angola – har punkterat illusioner och drömmar om revolutionens möjligheter. Parallellt därmed har Sovjetunionen

ockuperat Afghanistan och Folkrepubliken Kina inlett kapitalistiska experiment. Att mot denna bakgrund kräva en marxistisk klasskampspolitik i Sverige i dag ter sig inte särskilt framsynt. Det är därför troligt att vpk tills vidare föredrar att ligga lågt med ortodoxin och överlåta denna åt marginella sekter av typ apk och kpml(r).

Men om denna förmodan stämmer så innebär inte detta, att vpk har övergivit marxismen. Tvärtom har man endast enligt god marxistisk sed anpassat den konkreta politiken efter tidens och samhällets förhållanden.

VERONIKA EHRENGREN:

Eja, vore jag en hemsömmerska!

Så hade de stackars hemsömmerskorna det på 30-talet! Symaskinen och strykbrädan i rummet, ungar na kring benen och inte långt till spisen.

I nr 5/1985 av Hertha, fick vi veta hur kvinnorna slet, kvinnor som var i "blomman av sin ålder" för bara en eller två generationer sedan. Museum har det bli vit av dessa tappra.

Nej då, jag vill inte alls förringa deras arbetsbörda och arbetsinsats. Men kanske vore det på tiden att inrätta museum över dagens kvinnas slit också? Frågan är nämligen om vi har kommit ett enda stycke framåt på vägen, eller om vi kanske inte i stället har tagit ett stort kliv bakåt!

Hur har dagens kvinna det? Dagens mamma? Har hon det verkligen bättre än

Ännu återstår att se vilken slutlig utformning Vänsterpartiets kommunisternas förebådade nya program kommer att få. Sist kan vi, när det gäller nu gällande program, erinra oss vad Carl Bildt skrev för några år sedan: "... kvar står det faktum, att de i sitt partiprogram har inskrivit en högtidlig bekännelse till de idéer som gjorde Stalin möjlig eller kanske oundviklig. Så länge så är fallet, kastar den döde despoten sin skugga över dem." (Carl Bildt: Skuggan av Stalin, s 67-68, ur Vid avgrunden - en katalog över vänstern i Sverige, Stockholm 1981).

30-talets hemsömmerska? Svaret blir vid en rundfråga i bekantskapskretsen ett rungande NEJ!

Barnfamiljernas ekonomiska situation har under senaste tid stötts och blötts, men det enda resultatet har blivit en än trängre tvångströja. Den gradvisa försämringen har lett till att det nu är omöjligt att leva på en lön. "Familjeförsörjarlönen" som socialdemokraterna en gång vid seklets början kämpade för, har nu samma parti lyckats avskaffa. Så sent som på 70-talet kunde en familj - om än med knapp nöd - fortfarande hanka sig fram på en lön. Numer, det vet vi - och får oss dagligen konstaterat - kan en familj inte existera på en lön, inte ens om den är stor och kompletteras med tillskott av övertids- eller extraarbete. Ut-